

अतिसार - औषधोपचार

- तीव्र स्वरूपाच्या अतिसारामुळे (कॉलरा, गॅस्ट्रो, अतिसार / हंगवण यांच्यामुळे) गंभीर प्रकारचे निर्जलीकरण आणि मृत्यू होऊ शकतो.
- औषधोपचार : (अ) शिरेद्वारे द्रव देऊन उपचार (ब) मौखिक पुनर्जलीकरण उपचार पद्धती (क) प्रतिजैविके

शिरेद्वारे द्रव देऊन उपचार

पर्याय

- प्राधान्याने - रिंगर्स लॅक्टेट
- योग्य - नॉर्मल सलाईन (योग्य मात्रे अभावी ऑसिडोसिस आणि पोटॅशियमची क्षती होते)
- अयोग्य - प्लेन ग्लुकोज(डेक्स्ट्रोस) द्रव (पुनर्जलीकरण, ऑसिडोसिस बरा करण्यासाठी किंवा पोटॅशियमची क्षती दूर करण्यासाठी परिणामकारक नाही.)

गंभीर स्वरूपाच्या निर्जलीकरण प्रसंगी रिंगर्स लॅक्टेटचा उपयोग :

अ. क्र.	मात्रा	अर्भके	बालके व प्रौढ
१.	३० मि. ली. प्रति किलो शरीर वजन	पहिला एक तास	पहिले ३० मिनीट
२.	७० मि. ली. प्रति किलो शरीर वजन	नंतरचे पाच तास	नंतरचे अडीच तास

विशेष सूचना :

- शिरेद्वारे द्रव घेत असलेल्या प्रत्येक रुग्णास, त्याच्यात काही सुधारणा होत आहे काय यासाठी प्रत्येक अर्ध्या तासाने तपासावे.
- चिन्हे - लक्षापातील सुधारणा व शीरेतून जाणारे द्रवाचे प्रमाण यानुसार उपचार चालू ठेवले पाहिजेत.
- रुग्णाला जादा प्रमाणात शिरेतून द्रव दिला जाणार नाही याची दक्षता बाळगली पाहिजे.

शिरेद्वारे द्रव उपचार पद्धतीमधील गुंतागुंत

- फुफ्फुसावर सूज येते
- मूत्रपिंड निकामी होते

क्षार संजीवनी उपचार (ओ. आर. टी.)

ओ. आर. एस. (मौखिक पुनर्जलीकरण क्षार)

क्षार संजीवनी चार तासात घ्यावयाचे वेळापत्रक

अ. क्र.	वयोगट	मात्रा	अ. क्र.	वयोगट	मात्रा
१.	० ते सहा महिने	२५० मि. ली.	४.	२ ते ५ वर्षे	१ लिटर
२.	६ महिने ते १ वर्ष	५०० मि. ली.	५.	५ ते १५ वर्षे	१ ते २ लिटर
३.	१ ते २ वर्षे	७५० मि. ली.	६.	१५ वर्षांपेक्षा जास्त	२ ते ४ लिटर

विशेष सूचना -

- प्रत्येक चार तासांनी रुग्णाची तपासणी करा, पातळ संडास होत असेल तर क्षार संजीवनी (ओ. आर. एस.) सुरु ठेवा.
- बाळाला क्षार संजीवनी देणे चालू असताना स्तनपान देणे थांबवू नका.
- जागतिक आरोग्य संघटनेनी प्रमाणित केलेलेच क्षार संजीवनी (ओ. आर. एस.) चे खालील प्रमाण वापरा.

सोडियम क्लोराईड	३.५ ग्रॅम
पोटॅशियम क्लोराईड	१.५ ग्रॅम
सोडियम सायट्रेट	२.९ ग्रॅम
ग्लुकोज	२० ग्रॅम
एकूण वजन	२७.९ ग्रॅम एक लिटर पाण्यात विरघळून घ्यावे.

- तुमच्या उपचार केंद्रात येणाऱ्या प्रत्येक मातेला कृपया क्षार संजीवनी (ओ. आर. एस.) चा वापर आणि त्याचे महत्त्व याविषयी आरोग्य शिक्षण घ्या.

प्रतिजैविके

- ट्रेटासायक्लिन, डॉक्सिसायक्लिन, नॉरफ्लॉक्सॅसिन ही प्रतिजैविके वापरावेत.
- सध्या सर्वत्र आढळणाऱ्या व्हिब्रियो कॉलरा प्रकारचे जंतू फ्युराझोलिडिन या औषधीस दाद देत नाहीत.
- ॲम्पिसिलीन, को-ट्रायमॅक्सझोल, नॅलीडिक्सिक ॲसिड

विशेष सूचना - अतिसारामध्ये इंजेक्शनद्वारे घ्यावयाची प्रतिजैविके उपयोगी नसतात.

निर्जलीकरणासाठीचे योग्य व वेळीच केलेले उपाय रुग्णाचे प्राण वाचवू शकतात.